

Maskava mara sausajā sala vakarā vilkās čokurā, sargādamās no ledainās, sarkani rietošās saules pieskāriena. Meitene iekāpa vilciena astesgala pēdējā guļamvagonā, sameklēja savu kupeju, sesto kupeju, un dziļi ieelpoja. Kupejā bija četras guļvietas, divas augstākās paceltas pie sienas, starp apakšējām mazs galdiņš, uz galdiņa balts galdauts un plastmasas puķu vāze, vāzē laika izbalināta sārta papīra neļķe, plaukts kājgalī bija pilns ar lieliem, šļaugani sasietiem saiņiem. Savu necilo, veco koferi, dabūtu no Zahara, meitene iebāza zem cietās un šaurās guļvietas iebūvētajā metāla bagāžas nodalījumā, mazo mugursomu viņa nometa uz guļvietas. Kad stacijas pulkstenis nosita pirmo reizi, meitene izgāja koridorā un apstājās pie loga. Viņa ieelpoja vilciena smaržu, dzelzs, akmeņogļu, desmitiem pilsētu un tūkstošiem ļaužu šeit atstāto smaku. Pasažieri un pavadītāji stūmās viņai garām, grūstīja ar somām un saiņiem. Meitene ar roku aizskāra auksto logu un lūkojās uz peronu. Šis vilciens cauri izsūtīto apdzīvotiem ciemiem, cauri Sibīrijas atvērtajām un slēgtajām pilsētām vedīs viņu uz Mongolijas galvaspilsētu Ulanbatoru.

Kad stacijas pulkstenis nosita otro reizi, meitene ieraudzīja atlētiska auguma vīrieti ar kāpostlapu ausīm,

kuram mugurā bija strādnieku melnais vatenis un galvā balta sermuļādas cepure, kā arī tumšmatainu skaistu sievieti un pusaudža vecuma zēnu, kas turējās tuvāk mātei. Sieviete un zēns atvadījās no vīrieša un, elkoņos saķērušies, aizstaigāja stacijas ēkas virzienā. Vīrietis blenza zemē, pagrieza muguru pret ledaino vēju, saspaidīja belomorku, pielika pie lūpām un aizdedza, brīdi smēķēja, smēķēja badīgi, apdzēsa papirosu pret zoli un drebinādamies stāvēja uz vietas. Kad stacijas pulkstenis nosita trešo reizi, vīrietis ielēca vilcienā. Meitene noskatījās pakaļ, kā viņš šūpīgiem soļiem aizstaigā pa koridoru, un cerēja, ka vīrietis neieies viņas kupejā. Cerības bija veltas.

Brīdi svārstījusies, meitene pārvietojās uz kupeju un apsēdās savā guļvietā iepretī vīrietim, no kura strāvoja aukstums. Abi klusēja. Vīrietis īgni raudzījās uz meiteni, meitene nedroši uz papīra neļķi. Kad vilciens ar rāvienu izkustējās, kupejas un koridora plastmasas skaļruņos iebrazmoja Šostakoviča Astotais stīgu kvartets.

Un tā aiz muguras paliek ziemīgā Maskava, tēraudzilā pilsēta, ko silda vakara saule. Aiz muguras paliek Maskava, pilsētas gaismas un skaļā satiksme, baznīcu riņķa deja, pusaugu zēns un skaistā tumšmatainā sieviete, kurai puse sejas uztūkusi. Aiz muguras paliek pret piķa melnajām, nīgrajām debesīm zaigojošās nedaudzās neona gaismas reklāmas, rubīna zvaigznes Kremļa torņos, labā Ļeņina un sliktā Staļina vaskotie liķi un Mitka, aiz muguras paliek Sarkanais laukums un Ļeņina mauzolejs, universālveikala *GUM* kāpņu mežģiņotās dzelzs margas, starptautiskā viesnīca *Intourist* ar saviem valūtas bāriem, drūmie stāvu dežuranti, kuri viesnīcas slotu noliktavas

slepus padara par apdzīvojamo platību un interesējas par Rietumu kosmētiku, smaržām un skuvekļiem. Aiz muguras paliek Maskava, Irina, Puškina piemineklis, gredzenveida maģistrāles un lokveida metrolīnijas, staļiniskie prospekti, rietumnieciskais daudzjoslu Jaunais Arbats, Jaroslavļas šoseja un kokgrebumiem rotātās dāču ierindas; nogurusi, sastrādāta, saglumējusi zeme. Aiz loga garām aizšvīkst simt metru garš tukšs preču vilciens. Šī vēl ir Maskava: dubļu bedres vidū puduris deviņpadsmitstāvu blokmāju, kuru noledojušajos logos ņirbinās blāvas, biklas gaismiņas, būvlaukumi, puspabeigti daudzstāvu nami, milzu caurumi sienās. Drīz arī tie ir tikai siluēti tālumos. Šī vairs nav Maskava: zem sniega smaguma sabrucis nams, mežonīgi šalcošs, caursalis priežu mežs, kupenu klāts klajumiņš, sniegā iesalusi mīksta dūmaka, tumsa, vientuļa maza guļbūve balta klaida vidū, pagalmā nekopta ābele, stingi sniegots jauktais mežs, vasarnīcu dēļu žogi, pussagruvis koka šķūnis. Priekšā paveras nezināmā, ledus stindzinātā Krievzeme, vilciens traucas, pret pagurušajām debesīm izzīmējas spoži mirdzošas zvaigznes, vilciens brāžas dabā, mākoņainu bezzvaigžņu debesu izgaismotā nospiedošā tumsā. Viss ir kustībā: sniegs, ūdens, gaiss, koki, mākoņi, vējš, pilsētas, ciemi, ļaudis un domas. Vilciens dārdinās cauri sniegotai zemei.

Meitene dzirdēja vīrieša smago un mierīgo elpu. Vīrietis skatījās uz savām plaukstām – tās bija lielas un stipras. Lejā uz zemes garām aizplaiksnīja pārmiju luksturi. Brīžiem skatu aizsedza vagoni uz sliedēm, reizēm aiz loga izpletās Krievzemes naksnīgā tumsa, šur tur pazibēja pa kādam blāvi apgaismotam namam. Vīrietis pacēla

skatienam, ilgi un dzēlīgi uzlūkoja meiteni un atvieglots secināja:

– Mēs tāpat esam divi. Spīdīgās sliedes mūs aizvedīs uz Dieva ledusskapi.

Kupejas durvīs parādījās vienmērīgi resna, veca vilciena pavadone formas tērpā, pasniedza abiem pasažieriem tīrus palagus un dvieli.

– Tāpat, uz grīdas spļaut nedrīkst. Koridors tiek uzkopts divas reizes dienā. Un dodiet šurp savas pasas, lūgtum!

Pases dabūjusi, vilciena pavadone, ironiski smīnēdama, aizgāja. Vīrietis pameta ar galvu viņai nopakaļ.

– Vecenei Arisai te ir miliča pilnvaras. Viņa tur grožos plenčus un maukas. Neieteiktu viņu tīši kaitināt. Arisa ir vagona siltumapgādes dieviete. Un to ir vērts atcerēties.

Vīrietis izņēma no kabatas nazi ar melnu spalvu, atbīdīja drošinātāju un piespieda spala pogu. Atskanēja metālisks klikšķis, naža asmens strikti izlēca ārā no spala. Vīrietis maigi nolika nazi uz galda un izvilka no somas lielu kluci Krievzemes siera, veselu rupjmaizes klaipu, kefīra pudeli un skābā krējuma burku. Pašās beigās viņš no somas sānu kabatas izņēma gurķu maisiņu, no kura tecēja sālsūdens, un sāka stumt mutē ar vienu roku rupjmaizi, ar otru gurķus. Paēdis vīrietis no savas pārtikas somas izvilka vilnas zeķi, kurā bija stikla pudele, bet pudelē silta tēja. Vīrietis ilgi noskatījās meitenē. Viņa skatienā vispirms bija saredzama nepatika, pēc tam alkātīga ziņkāre un pēdīgi kaut kas akceptam līdzīgs.

– Es esmu Tērauds Dzelzionovičs, – vīrietis teica, – metālists un celtniecības darbu melnstrādnieks no

kņaziskās Maskavas, vārdā Vadims Nikolajevičs Ivanovs. Jums tikai Vadims. Vai varu piedāvāt? Tējā ir vitamīni, tāpēc izdzert tasīti vai divas nāks par labu. Es jau paspēju nodomāt, ka nu gan bargi sodījuši veco un ielikuši vienā krātiņā ar igaunieti. Taču starp Finlandijas republiku un Padomju Igaunijas republiku ir atšķirība. Igauņi ir likdegunaini vācu nacisti, bet somi principā taisīti no viena speķa ar mūsiem. Finlandija ir mazs tupenis tālu un augstu ziemeļos. Jūsi nevienam nekaitē. Visas pasaules ziemeļu tautas ir viens vesels, ziemeļu lepnums apvieno. Jaunkundze, starp citu, ir pirmā somiete, kuru sastopu. Taču dzirdējis esmu daudz. Jūsiem taču ir sausais likums.

Vīrietis ielēja meitenei glāzē tumšo tēju. Meitene to piesardzīgi nogaršoja. Vīrietis maziem malciņiem izdzēra savējo, piecēlās un uzklāja gultu. Viņš kaunīgi novilkā virsdrēbes – melnas bieza auduma bikses, kurās bija šaura ādas sikсна, no raupja auduma uzšūtu vieglu žaketi un baltu kreklu – un kārtīgi salocīja savas guļvietas galā. Viņš uzvilka debeszilu svītrainu pidžamu un ielīda starp stērķelētajiem palagiem. Drīz no segapakšas sāka rēgoties nolaidības un sliktu apavu samaitāti čokuraini pirksti un raupji, sasprēgājuši papēži.

– Arlabunakti, – vīrietis gandrīz čukstus vienaldzīgi noteica un uz vietas aizmīga.

Meitene nomodā palika ilgi. Pustumšajā kupejā tējas glāzes un to ēnas bez apstājas kustējās. Viņa bija gribējusi tikt prom no Maskavas, jo viņai vajadzēja paņemt distanci no savas dzīves, taču nu jau viņa ilgojās nonākt tur atpakaļ. Viņa domāja par Mitku, Mitkas māti Irinu, Irinas tēvu Zaharu un pati par sevi, par to, kas ar viņiem

visiem notiks. Meitene domāja par viņu visu pagaidām kopīgajām mājām, kas tagad stāvēja tukšas. Tur nebija pat kaķu – kaķenes Suškes un runča Gruža. Lokomotīve svilpa, sliedes šņirkstēja, vilciens metāliski kladzinājās, vīrietis visu nakti dobji krāca. Šī skaņa meitenei atgādināja viņas pašas tēvu, un viņa jutās droši. Visbeidzot jau pret rītu, kad ēnas pamazām saruka, meitene ieņģrima baltā, putainā miegā.